కథా కౌముది

అపూర్వచిత్ర (సినీ నిర్మాణ సంస్థ) సహకారంతో కౌముది - రచన నిర్వహించిన కథల పోటీలో బహుమతి పొందిన కథ.

అంతులేని పయనం

శిరంశెట్టి కాంతారావు

సూర్యాపేట సజ్జల చెరువు కట్టకు ఆనుకుని దక్షిణ దిశలో కుడివైపున చిలుకలు వాలిన చెట్టులా పిల్లల కేరింతలతో కళ, కళ్ళాడుతున్న ప్రభుత్వ పాఠశాలా, ఆ పాఠశాలకు ఆనుకుని ఎడమవైపున చితిమంటల చిటపటలతో శ్మశానవాటికా పక్కపక్కనే కనిపిస్తుంటాయి.

ఆ వైరుధ్యాన్ని జీర్ణించుకోలేని సజ్జల చెరువు తన అలల తలలను చెరువుకట్టడాల రాళ్ళకేసి బాదుకుంటుంది.

చైత్రమాసపు ఉదయపు ఎండ గండు చీమ కాటులా చురుక్కుమంటుంటే నన్ను, మా బావను శ్మశానం దగ్గర దించిన ఆటోవాలా డబ్బులు తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

కబ్జాల బారి నుండి కాపాడడం కోసమా అన్నట్టుగా శ్మశానం చుట్టూ కట్టిన ప్రహరీ గోడ కొత్తగా కనిపిస్తోంది.

ఆ ప్రహరీకి వాయువ్యం మూలగా పెద్ద, పెద్ద ఇనుపగేట్ల ద్వారమొకటుంది.

ఆ ద్వారానికి కుడిపక్క పాఠశాల గోడనానుకుని ఓ పెద్ద రేకుల షెడ్డు తలుపులు, ద్వారబంధాలు లేకుండా వయసు ఉడిగిపోయిన ఒంటెలా వికారంగా కనిపిస్తుంది.

ఎడమ పక్క గేటునానుకుని సిమెంట్ చేసిన గోడమీద నలుపు రంగులో తాటికాయంత ఖావు అక్షరాలతో "వీరబాహు బ్యాగరి(కాటికాపరి) సంఘం సంప్రదించాల్సిన నెంబర్లు" అంటూ వంకరటింకరగా రాసిపెట్టిన బోర్డు ఒకటి కనిపిస్తుంది.

ఆ బోర్డును చదివిన మా బావ స్వరంలో సెల్ ఫోన్లమీద కాటికాపర్లను పిలిచే రోజులొచ్చాయన్న విస్మయమో, విచారమో అర్థంకాని భావం ఒకటి తొంగి చూస్తుంటే "ఆ నెంబర్లకు ఫోన్ చేస్తే వస్తారేమోరా" అన్నాడు.

"అంతేకావచ్చు" అనుకున్న నేను శ్మశానంలోపలికి పరికించి చూశాను.

శ్మశానవాటిక మధ్యలో ఏర్పాటు చేసిన ఎత్తైన దహన ఘట్టాలు పొగచూరి పొడలు, పొడలుగా కనిపిస్తున్నాయి. ఆ దహన ఘట్టాలకు దూరంగా ఈశాన్య మూలలో ఒక బోర్, దానిపక్కనే ఓవర్ హెడ్ ట్యాంక్, ఆ ట్యాంకు చుట్టూ గచ్చు చేసి, ఏడెనిమిది పంపులు కూడా ఏర్పాటు చేయబడి ఉన్నాయి.

"ముందసలీ షెడ్డులో ఎవరైనా ఉన్నారేమో చూద్దాం పదా" అంటూ నన్ను షెడ్డువైపుకి నడిపించాడు మా బావ.

దగ్గర కెళ్ళి షెడ్డులోపల పరికించి చూస్తే లోపలెవరో ఆడమనిషి ముఖం మీద పైట చెంగు కప్పుకుని గచ్చు నేలమీద వళ్ళు తెలియని నిద్రపోతుంది. రేకుల పైకప్పు కోసం ఉపయోగించిన ఇనుప పైపులతో పాటు ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన మరికొన్ని పైపులకూ గోడల చుట్టూ ఏర్పాటు చేసిన పెద్ద, పెద్ద చిలుక కొయ్యలకూ యాదగిరిగుట్ట గుడిలో వేళ్ళాడగట్టిన కొబ్బరికాయల మాదిరిగా తెల్లగుడ్డలో వేళ్ళాడగట్టిన వందలకొద్దీ మట్టి ముంతలు కనిపించాయి.

ఆ ముంతలకు కట్టిన తెల్లటి గుడ్డల మీద నల్లటి అక్షరాలతో ఏవో వివరాలు రాసి పెట్టి ఉన్నాయి.

పొద్దు పొద్దున్నే ఓ శ్మశానంలో అంత ఘాడంగా నిద్రపోతున్న ఆ ఆడమనిషిని, ఆ ముంతలను, ఆ షెడ్డు వాతావరణాన్ని చూసేసరికి ఒక్కసారిగా మా శరీరాలు గగుర్పొడుస్తుంటే సంబాళించుకుంటూ "ఎవరమ్మా! పడుకుంది?" అంటూ నాలుగైదు పిలుపులు పిలిచాము.

ఆఖరికి లేచి కూర్చున్న ఆ ఆడమనిషి నిద్రకళ్ళతోనే "ఏంటి?" అన్నట్టు చూసింది. ఆ చూపులో ఎదుటివాళ్ళకు అర్ధంకాని ఏవో లోతులు తొంగిచూస్తున్నాయి.

నలుపు, తెలుపుతో ఉన్న జుట్టును వేలుముడి వేసుకుంది. బొట్టులేని ముఖం అక్షరం వ్రాయని పలకలా తెలగా ఉంది. చిన్న, చిన్న కళ్ళు తమ్మెలు కొంచెం పైకి లేచిన సన్నటి ముక్కు, కొంచెం ఎత్తు పళ్ళు, పాసిరంగు నేతచీరమీద, అదేరంగు జాకెట్ తొడుక్కుంది. మెడలో నల్లటి కాశీదార్మ, చేతులకు రబ్బరు గాజులు వేసుకుంది.

"సంగతేందో సెప్పకుంత నా మొకంకెల్లి గట్ల సూస్తరేంది?" చీదరించుకున్నట్టుగా అన్నదావిడ.

ఆ ఈసడింపుతో వాస్తవంలో కొచ్చిన మేము సిగ్గుపడుతూ "మా దగ్గరి బంధువొకాయన పోతే ఆ పనిమీదొచ్చాం" అంటూ విషయాన్ని క్లుప్తంగా వివరించాం.

"అగో గా గోడమీన సెల్లునెంబర్లున్నై కొట్టి సూడండ్రి. వస్తరుగాని" లోపల ఉన్నావిడ లేచి బయటకొస్తూ అంది.

"మీరు కాదా?" ఓ ఆశ్చర్యం విరుపు నా గొంతు గోడలను రాపాడుకుంటూ ప్రశ్నగా వెలికి దూసుకొచ్చింది.

"కాదు" నిర్లిప్తమైన సమాధానం.

"మరి మీరిక్కడ" సందిగ్ధంగా అడిగాడు బావ.

"వాచ్ మెన్ని" ఆమె మాటల్లో నిర్లిప్తత.

"ఒక ఆడమనిషి శ్మశానికి వాచ్‌మెనా?" అప్పటిదాకా మేమెరుగని ఒక వాస్తవం కళ్ళముందు సజీవంగా కనిపిస్తుంటే దిగ్భ్రాంతికి లోనవుతూనే సెల్ తీసి గోడమీద ఉన్న నెంబర్లలో ఒక నెంబరికి రింగ్ చేశాను.

అవతలి వ్యక్తితో మాట్లాడిన నేను ఫోన్ కట్ చేయగానే "ఏమన్నరు?" అంటూ అడిగిందావిడ.

"వస్తాం ఉండమన్నారు" సెల్ జేబులో పెట్టుకుంటూ చెప్పాను.

"వస్తర్లేగానీ అట కూర్సోండ్రి" రేకుల షెడు నీడ కింద ఉన్న పాతశాల ప్రహరి వంక చూపిస్తూ అంది.

ఆమె చూపించిన దగ్గర ఆ పాతశాల గోడ ఎత్తు తక్కువగా ఉండడంతో మాలాగే వచ్చేవాళ్ళు అక్కడ కూర్చుంటారన్నట్టుగా ఆనవాలు కనిపిస్తుంటే మౌనంగా వెళ్ళి దానిమీద కూర్చున్నాం.

మాకు ఎదురుగా పచ్చిక నేల మీద తనకోసమే ఏర్పాటు చేసుకున్నట్టున్న ఓ చిన్నరాయి మీద కూర్చున్న ఆవిడ "మీదేవూరు సారూ?" అంటూ మాటల్లోకి దిగింది.

మాదేవూరో చెప్పిన నేను "మీ పేరేమిటి?" అంటూ అడిగాను.

చెరువుకట్ట మీదుగా సాగిపోతున్న జంగిలి గొడ్ల వంక చూస్తూ "సీతమ్మ" అంది.

ఆ తరువాత మరికాసేపు ఆ మాటా, ఈ మాటా మాట్లాడిన నేను "నువ్వేమనుకోనంటే నేనో మాటడుగుతాను" పాఠశాలలో నుండి వినవస్తున్న పిల్లల కేరింతలు ఆలకిస్తూ అడిగాను సీతమ్మను.

"చెప్పదగ్గ మాటైతే చెపుతా" తడుముకోకుండా అంది సీతమ్మ.

"నువ్వు చేస్తున్న పనికి, నీ పుట్టుకకు పొంతన లేదనిపిస్తుంది నిజమేనా?" అడిగాను.

"గా ముచ్చట అడగనికి అంతసేపు పస్తాయిస్తిరి?" అంటూ విషయాన్ని చాలా తేలిగ్గా తీసుకున్న సీతమ్మ ఒక్కసారిగా ఊపిరి తీసుకుంటూ చెప్పడం మొదలుపెట్టింది.

●●●

"నాలుగొందలెనభై పున్నాలకింద ఈ సూర్యాపేట పల్లె లెక్కనే ఉండేటిది అప్పటి గ్రామ సర్పంచి సత్తెన్నారాయణ సేటూ, మా నాయినా చిన్ననాటి దోస్తులు.

మా నాయినకు పెండ్లై మేం పుట్టినంక పెద్ద రోగమొచ్చి ఒల్లు కరాబై మమ్మల్ని సాదలేక సతమతమైతుండె అగో గటువంటి సమయాన ఒకసారెందుకో సర్పంచి మా ఇంటికొచ్చిండు. మా నాయిన వంటి తీరు మా ఇంటి తీరు సూసి "అరే బ్రహ్మన్నా! ఈ రోగంతోటి నువ్వింక ఔసలి పని ఏంజేస్తవ్‌గాని మనూరి బైట కాష్టాలగడ్డన కాపలుండుపో. దానాలకు, కర్మలకు వచ్చెటోల్లకు అదో, ఇదో అర్సుకుని ఆల్లతాన పావులో, బేడో అడిగి తీసుకుంటుండు. ఇంతల నేను నీ సంగతి పంచాయితీల బెట్టించి నెలకో ఇర్వయో, పాతికో జీతం ఇచ్చేటట్టు వాచ్‌మెన్ పోస్ట్ పెట్టిస్తగాన్జెప్పి మాకోదారి సూపించిండు.

అప్పట్నుంచి మా నాయన ఈ బొందలగడ్డ మీదనే గుడిసేస్కొని దానాలకు, కర్మలకు వచ్చేటోల్లకు కావల్సిన సౌలతులు జూసుకుంట ఉండిపోయిండు.

ఇంతల నెలకు ఇరవై రూపాయల జీతం తోటి మా నాయిన పేరు పంచాయితి లెక్కల కెక్కింది. దాంతోటి మాకు యాల్లకు నాలుగేల్లు నోట్లెకు పోబట్టినై. కాని, మా నాయన రోగం రోజు, రోజుకు ఎక్కువై నవిసి, నవిసి సచ్చిండు. మా పని మల్ల మొదటికొచ్చింది. మమ్ములను ఎట్ల సాదాల్నో తోసుబాటుగాని మా అమ్మ ఏరే బతుకు తెరువు లేక మా నాయిన జేసిన పనే తాను చేపట్టింది.

అమ్మ ధైర్యానికి ఊరు ఇస్తుబోయింది.

అట్ల మూడొందల పున్నాలు గడ్సిపోయినై.

మేమంత పెద్దోల్లమై పెండ్లిల్లు గూడా అయిపోయినై.

నా రాత బాగాలేక ఇద్దరాడపిల్లలు కల్గినంక పనికి బోయ్యొస్త ఎడ్లబండి మీంచి బడి మా ఆయిన సచ్చిపోయిండు. దాంతోటే పిల్లలను వెంట బెట్టుకుని మల్ల పుట్టిల్లు జేరిన.

ఏండ్లు గడుస్తున్న కొద్ది ఈ ఊరు పెరిగి, పెరిగి మున్సిపాలిటైంది. ఈ బొందల గడ్డల పని పెరిగిపోయింది.

ఇంతల వయసు మీద బడ్డ మా అమ్మకు సాల్తిమి సేతగాకుంటై మూలనబడ్డప్పటి నుంచి నేనే బొందలగడ్డ జూసుకుంట బతుకుతున్న"

●●●

'ఢాం' అంటూ ఏదో వస్తువు కిందబడి పగిలినట్టు రేకుల షెడ్డులో నుండి శబ్దం వినరావడంతో "అయ్యో! ఎవలదో ముంత బగిలినట్టుంది" అనుకుంటూ అప్పటిదాకా తన బ్రతుకు కథ చెప్పుకొస్తున్న సీతమ్మ వెంటనే లేచి షెడ్డులోకి దారితీసింది.

ముంత పగలడమంటే ఏమిటో అర్థం కాని మేమూ ఆమె వెనుకే లేచి వెళ్ళి షెడ్డులోకి తొంగి చూశాము.

అక్కడ షెడ్డు మధ్యలో పైపుకు వేళ్ళాడగట్టిన ముంతల్లో ఒక ముంతకు కట్టిన గుడ్డ చీకిపోయి, చీకిపోయి తెగినట్టుంది. దాంతో ముంత కాస్తా కిందబడి భళ్ళున బద్దలైపోయింది.

దారిలో షెడ్డునిండా కుండపెంకులు, బూడిద, ఎముకలు వెదజల్లినట్లుగా చిందిపడ్డాయి. వాటిని చూసిన మాకు ఆ ముంతలన్నీ అస్థికల ముంతలని అప్పుడర్థమైంది.

సీతమ్మ లోపలికి వెళ్ళిన వెంటనే ఓ మూలకున్న చేట, చీపురు అందుకుని కొంగునెత్తిన కప్పి ఆ బూడిదను, అస్థికలను, కుండపెంకులను ఒక్క దగ్గరికి ఊడ్చి చేటలోకి ఎత్తి భుజం మీద పెట్టుకుని ఎదురుగా ఉన్న సజ్జల చెరువులోకి వెళ్ళింది.

ఇంతలో..

రెండు మోటార్ సైకిళ్ళొచ్చి షెడ్డు ముందాగాయి.

వాటిమీద నుండి దిగిన నలుగురు మనుషుల్లో అందరికన్నా పెద్ద కనిపిస్తున్న తను మా వంక చూస్తూ "పోన్జేసింది మీరేనా?" అడిగాడు జీరగొంతుతో.

"ఔను" వాళ్ళను పరికించి చూస్తూ అన్నాడు మా బావ.

"సీతమ్మక్కెటో పోయిందేమో?" సీతమ్మకోసం అటూ, ఇటూ చూసిన వాళ్ళల్లో ఒకడూ అందరినీ ఉద్దేశిస్తు అన్నాడు.

"ఇప్పుడే ఆ చెరువులోకి పోయింది." చెయ్యిపెట్టి చూపిస్తూ అన్నాడు మా బావ.

మాటల్లోనే ఖాళీ చేటను పట్టుకుని కట్టదిగి వస్తున్న సీతమ్మను చూడగానే ఆమె చేసివస్తున్న పనేంటో? అదెంత గొప్పపనో అర్థమయ్యేసరికి మేవలు మనస్సుల్లోనే ఆమెకు అంజలి ఘటిస్తూ నిశ్శబ్దమైపోయాము.

"ఏందక్కా! ఎవరియో బొక్కలు జల్దిల గలిపోస్తున్నట్టున్నవ్గా" సీతమ్మ వంక ఆప్యాయంగా జూస్తూ పలుకరించాడు వాళ్ళల్లో ఒకడు.

"ఉప్పరి రాజన్న బొక్కలు జల్దిల గలిపోస్తున్నట్టున్నవ్ గా" సీతమ్మ వంక ఆప్యాయంగా జూస్తూ పలకరించాడు వాళ్ళల్లో ఒకడు.

"ఉప్పరి రాజన్న బొక్కలు తమ్మీ!" చేటను, చీపిరిని లోపల పెట్టివస్తూ చెప్పింది సీతమ్మ.

"గదేంది?! అల్ల కొడుకులు తీస్కపోలే?" ఆశ్చర్యపోతున్నట్టుగా అన్నారు వాళ్ళు.

"యాడతమ్మీ! ఆ ముంత ఈడ గట్టిపొయ్యి నాలుగేండ్లయితుండే రాజన్న కొడుకులు, కోడల్లు ఈ కరువురోజుల్ల ఉప్పరి పన్లు జేసుకుంట ఏకానని రాజ్జెం బొయ్యింండ్రో? ఆల్లకీ ముంత మీద యాదికుందో? లేదో? ముంతగ్గట్టిన గుడ్డ సీకి, సీకి ఇయ్యాల్టిరోజున తెగిపోయింది." కాళ్ళూ చేతులు కడుక్కోవడానికి పంపు దగ్గరికి వెళుతూ అంది సీతమ్మ.

"ఔనక్కా! వొట్టి మొదనష్టపు కాలమొచ్చిపడింది. ఊర్లల్ల జనానికి బతుకు దెరువు లేక పొట్ట చేతబట్టుకొని వలసలెల్లి పోతుండ్రు." వాళ్ళల్లో అందరికన్నా పెద్దవాడు, తన గుండెలోతుల్లోని ఏ అనుభవాలు ప్రకంపనలు కదిలించాయోగాని తన మాటలను పూర్తిగా వ్యక్తం చెయ్యలేక మౌనంగా మారిపోయాడు.

"ఔతమ్మీ! దునియ అంత గట్లనే నడుస్తుంది. కష్టం చేసేటోనికి బువ్వ దొరకని రోజులొచ్చినై. జనం గోసబడ్తున్నరు. అయినా గామొచ్చట్లన్ని ఒక నాటికి వడిసేయకావుగాని, గాసార్లొచ్చి వలిసెంతసేపాయే. సంగతేందో కనుక్కోండి!" అంటూ వాళ్ళు కర్తవ్యాన్ని గుర్తుజేసింది సీతమ్మ.

"ఔనక్కా! సార్లు ఫోన్ జెయ్యంగనె జల్ది ఎల్లొస్తనే ఉంటిమి గాదు." మా ఆర్థిక స్థితి ఏమిటో అంచనా వేస్తున్నట్టుగా మా వంక పరిశీలనగా చూస్తూ అన్నాడొకడు.

కాస్సేపు తర్జన, భర్జనల తరువాత సీతమ్మ చెప్పినట్టుగా కర్రకు, కిరోసిన్‌కి, పాడె పేర్చి సందుకు మొత్తం గలిపి ఆరువేలకు ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు.

ఆఖరున "సాయంత్రం నాలుగ్గంటలకల్లా పీనుగును తీసుకుని వచ్చేస్తాం. ఈ లోపల మీ పని మీరు పూర్తి చేసి ఉంచండి" తన జేబులోనుండి మూడువేలు తీసి, వాళ్ళకిస్తూ అన్నాడు మా బావ.

"ఇంగ మీరు బేఫికర్‌గా మీ పన్లు జేసుకుని, పీనిగను తీసుకొచ్చుకోండ్రిసారూ! మా ఏర్పాట్లు మేం చేసుకుంటాంగాని" డబ్బులు అందుకున్నవాడు భరోసా ఇస్తున్నట్లుగా మాట్లాడాడు.

అనుకున్న ప్రకారం నాలుగ్గంటలకల్లా బ్యాగరి సంఘం వాళ్ళు కూడా చితిపేర్చి మాకోసమే ఎదురుచూస్తున్నారు.

చితి పేర్చిన ఆ దహన చట్టం చుట్టూ అంతకు ముందు పడి ఉన్న చెత్తా చెదారం ఊడ్చి శుభ్రం చేసి, మోటర్ వేసి ఓవర్ హెడ్ ట్యాంక్ నిండా నీళ్ళు నింపి, పంపుల కింది గచ్చునంతా కడిగి ఉంచింది సీతమ్మ.

కన్నవాళ్ళు డాలర్లవేటలో విదేశాలకు వెళ్ళిపోగా మాలాంటి బంధువుల సహకారంతో అన్నీ ఉండి, ఏమీలేని వాడిలా వెళ్ళిపోయిన మా మేనమామ కట్టెను కట్టెలమీదికి చేర్చి నిప్పంటించగానే అప్పటిదాకా మొహమాటానికో, మొక్కుబడిగానో శవయాత్రలో పాలుపంచుకున్న మా బంధువుల్లో సగం మందికి పైగా స్నానాలు చేసి, ఇంటికెళ్ళి దీపం కూడా చూడకుండానే ఎక్కడివాళ్ళక్కడ నిశ్శబ్దంగా జారుకున్నారు.

నేనూ మా బావతో పాటు మరో నలుగురైదుగురు దగ్గరి బంధువులం కపాల మోక్షం కోసం ఎదురుచూస్తూ రేకుల షెడ్డు వెనుక గుమ్మం ఎదురుగా ఉన్న వేపచెట్టు కింద సమాధుల మీద కూర్చున్నాము.

"పదవరోజు బూడిద ఎత్తిపోసేదాకా మేం ఇటు రావాల్సిన పనిలేదుగదమ్మా!" మాకు ఎదురుగా నిలబడి చితిమంటలవైపు నిర్వికారంగా చూస్తున్న సీతమ్మను అడిగాడు మా బావ.

"ఏమో సారూ! కులానికొక రివాజుంటది. అదే బాపనోల్లో, కోమటోల్లో అయితే నిత్యకర్మలుంటై. రోజు పొద్దున్నే ఈడికొచ్చి కర్మచేసుకుని పోతంటరు. అదే సూద్దరోల్లకైతే అయ్యన్ని ఉండవు" నేరుగా మాకులమేంటే అడక్కుండానే అడిగిన సీతమ్మ లౌక్యానికి మా వాళ్ళు ముఖాముఖాలు చూసుకుని " మాకటువంటి వేమీలేవులే. పదవరోజు వచ్చి బూడిద ఎత్తిపోసి, అస్థికలు ఎత్తిపెట్టి, పక్షికేసి పోతాం" అంటూ మా పద్ధతులేవో కొంతసేపు వివరించారు మావాళ్ళు.

"సరె సారూ! మీ పద్దెతెమ్మటె జరిపించురి" అన్నీవిని అణకువగా చెప్పింది సీతమ్మ.

ఇంతలో

'చిట్' మంటూ చితిలో నుండి వినబడీ, వినబడనట్టు సన్నటి సవ్వడి వినిపించింది.

ఆ వెంటనే "తలపెంక కూడా పగిలింది సారూ!" అప్పటిదాకా అందుకోసమే కాలుతున్న కాష్టం చుట్టూ నిల్చుని చితిమంటలను ఎగదోస్తున్న కాటికాపర్లు పంపుల దగ్గరకెళ్ళి కాళ్ళూ, చేతులూ కడుక్కుని మా దగ్గరికొస్తూ అన్నారు.

వాళ్ళకివ్వాల్సిన మిగతా డబ్బులిచ్చిన మా బావ సీతమ్మ వైపు తిరిగి "నీకెంతివ్వమంటావ్?" అంటూ అడిగాడు.

"నాకిప్పుడేం వద్దులే సారు! బూడిదెత్తిపోసిన్నాడిద్దుర్లే" అంది మొహమాటంగా.

"ఫర్వాలేదులే ఉంచు" అంటూ ఓ వందనోటు సీతమ్మ కందించాడు మా బావ.

ఐదున్నరదాటి పోవడంతో ఉదయం పిల్లలతో సందడిగా ఉన్న పాఠశాల ఇప్పుడు మౌనంగా మారిపోయి గుండెలోతుల్లో అదో విధమైన భీతిని రేకెత్తిస్తోంది.

ఎదురుగా ఉన్న సజ్జల చెరువు కట్టమీద సర్కార్ తుమ్మ చెట్లపైన చేరిన కొద్దిపాటి ఊరపిచ్చుకలు అదేపనిగా మొత్తుకుంటున్నాయి.

నేలతల్లి చీకటి చీరను చుట్టుబెట్టుకుంటుంది.

నింగి జవ్వని మెలమెల్లగా చుక్కల కన్నులు విప్పి అప్పడప్పుడే మేల్కొంటూ కిందికి చూస్తుంది.

చితిమంటల వెలుగులో సమాధులన్నీ దీర్ఘ నిద్రపోతున్నాయి.

డబ్బులు చేతిలో పడ్డంతోనే కాటికాపర్లు నిశ్శబ్దంగా వెళ్ళిపోయారు.

ఇక మేం కూడా బయలుదేరుతూ "నువ్వు ఇంటికి పోవా?" అడిగాము సీతమ్మను.

"లేదు సారూ! ఏడుగంటలకు ఒకలు ఆస్తులకోసమొచ్చేదుంది. అల్లియ్యాల కాశికి బోతున్నరంట అయ్యి అప్పజెప్పేందాంక ఈన్నే ఉండాల" తనకింకా ఆ రోజుకు మిగిలి ఉన్న పనేంటో వివరించిద్మి సీతమ్మ.

ఈ చీకట్లో, ఈ సమాధుల మధ్య, ఆ చితిమంటల వెలుగుల్లో ఒక స్త్రీకి ఎంతో ధైర్యం ఉంటే తప్ప సాధ్యం కాని పని అనుకుంటూ మేము వెనుదిరిగాము.

●●●

మరునాడు ఉదయం పదిగంటల సమయంలో "రాత్రి కాడు పూర్తిగా కాలిందో లేదో చూద్దాం" అనుకుని నేనూ మా బావా ఆటోలో బయలుదేరి శ్మశానానికి చేరుకున్నాం.

అప్పటికే అక్కడ సీతమ్మగాక మరికొంత మంది ఆడమగ వేపచెట్టు కింద సమాధుల దగ్గర నిలబడి ఏదో విషయం మీద చర్చించుకుంటున్నారు.

"నలభైఏండ్ల సంది ఈ బొందల గడ్డను నమ్ముకుని మా కుటుంబం బతుకుతుంది. ఇయ్యాల్టిరోజున తినే తినే అన్నమ్ల మన్నుబోస్తమంటుండ్రు ఇదేమన్నా నాయం గున్నదా?" సీతమ్మ గొంతు దుఃఖంతో పూడుకుపోతుంటే తన ఎదురుగా నిల్చున్నవాళ్ళతో అంటోంది.

"గదంత మాకు తెల్వదమ్మా! మాపెయోళ్ళు జెప్పినట్టు జేస్తున్నం. ఐనా మేం యాడాది నుంచి నీకు చెప్పకుంట వస్తనే ఉన్నం గాని నువ్వే మా మాట చెవెన బట్టలేదు? దానికి మేమేం జెయ్యాల?" తప్పంతా సీతమందేనన్నట్టు మాట్లాడసాగారు వాళ్ళు.

"మీ మాట ఏం ఇనలేదు సారూ! ఆనాడు మా అమ్మ నాయనలకు నెలకింత జీతమిచ్చుకుంట వచ్చిన పంచాయితీ నాకాడికొచ్చే తలకి జీతంలేదు, గీతం లేదు దానాల కొచ్చే వాల్లనే పదో, పరకో అడుక్కుని బతకమంటే గట్లనే బతుకుతున్నగాదు. ఇయ్యాల అదికూడా లేకుంట ఎవలకో గీబొందలగడ్డ కాంట్రాటుకిచ్చినం ఎల్లిపొమ్మంటే యాడికి బోవాల? గంత పెద్ద సర్కారోనికి నా నోటిముందటి కూడు తియ్యకుంటే ఎల్లదా? జరమీరన్నా జెప్పండ్రి బాంచన్" రెండు చేతులు కలిపి దోసిలి ఒగ్గుతూ దీనంగా ఆ మున్సిపల్ ఉద్యోగులను ప్రాధేయపడుతున్న సీతమ్మను చూస్తున్న మా గుండెలు ద్రవించిపోయాయి.

"నీకు తెల్వదమ్మా! ఇప్పుడు సర్కార్ అన్ని మున్సిపాలిటీల కరెంట్ కాష్టాలు ఏర్పాటు జెయ్యాలని ఒక పెద్ద కార్యక్రమం దీసుకుంది. ఆ కాంట్రాక్ట్‌ను కూడా ఓ పెద్ద విదేశీ కంపెనీకిచ్చింది అందుల బాగంగనే నిన్ను తీసేస్తుండ్రు" అంటూ అసలు విషయాన్ని సీతమ్మకు వివరించే ప్రయత్నం చెయ్యసాగారు.

అదే సమయానికి విద్యుదహన వాటికలను మోసుకొచ్చిన లారీలు రెండు నేరుగా వచ్చి శ్మశానం ముందర ఆగాయి.

ఆ లారీలను చూసిన సీతమ్మ, పాపం ఒక్కసారిగా దుఃఖంతో కుప్పగూలిపోయింది.

●●●

"ఏమిట్రా రామా! పిలిచినా పలక్కుండా అంతగా ఆలోచిస్తున్నావేంట్రా?" ఎప్పుడొచ్చాడో ఏమోగాని మా బావ వచ్చి పిలవడంతో ఒక్కసారిగా ఆలోచనల్లోనుండి బయటకొచ్చిన నేను "ఏంలేదు బావా! అదుగో అక్కడ లేబర్ వార్డ్‌లో ఊడుస్తున్నావిడ సీతమ్మలా అనిపిస్తుంటే"

"సీతమ్మలా ఏమిట్రా? సీతమ్మే" అని మా బావ అంటున్నాడో లేదో పిలిచినట్టే సీతమ్మ మా దగ్గరికి వచ్చిద్ది.

"సీతమ్మా! నన్ను గుర్తుపట్టావా?" అంటూ పలుకరించాను.

"గుర్తుబట్టిన సారు!" చేతిలో బకెట్ కింద పెడుతూ అంది సీతమ్మ.

ఇంతలో బయటనుండి వచ్చిన నా మిత్రుడు రాఘవ హఠాత్తుగా నన్ను హాస్పిటల్లో చూసి "అరే! అమెరికా నుండి నువ్వెప్పుడొచ్చావ్‌రా?" అంటూ రెండు సంవత్సరాల తరువాత అమెరికా నుండి వచ్చిన నన్ను ఆశ్చర్యంగా పలుకరించాడు.

"మా మేనకోడలికి కొడుకు పుట్టాడని అక్క ఫోన్ చేస్తే వచ్చాన్రా." అంటూ చెబుతుండగానే రాఘవకోసం ఎవరో రావడంతో "ఇప్పుడేవస్తాన్రా" అంటూ పక్కకెళ్ళాడు.

అప్పటిదాకా నాతో మాట్లాడాలనుకుని నిల్చున్న సీతమ్మను చూస్తూ "మున్సిపాలిటీవాళ్ళు మళ్ళీ నీకేదైనా పని చూపించనేలేదా?" అంటూ అడిగాను.

"లేదు సారూ! ఇంగ వాళ్ళు సూపించరు అందుకే ఈడజేరిన. నారెక్కల్లో సత్తువ ఉండాలేగాని చేసేదానికి పనికేం కరువు ఏదో ఒకటి దొర్కుతనే ఉంటది, బతుకు బండి నడుస్తనే ఉంటది సారూ! " అంటూ బకెట్ తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది సీతమ్మ.

వెళ్ళిపోతున్న సీతమ్మను చూస్తున్న నా కళ్ళముందు `ఓ కర్మయోగి` కనిపించాడు.

●●●

Click here to share your comments on this story